

הנחיית קבוצות בהקשר רב-תרבותי

פגישה ראשונה

מטרות הקורס:

- ★ השגת הבנה מעמיקה בנושא הקבוצה וההנחייה הקבוצתית בהקשר הרב-תרבותי.
- ★ פיתוח מיומנויות הנחייה בסיסיות, הן דרך ההשתתפות בקבוצה, והן דרך מחשבה ודיון על קבוצות עתידיות שהמשתתפים ינחו.

דרישות הקורס:

- ★ השתתפות פעילה במפגשים
 - ★ קריאת חומר ביבליוגרפי
 - ★ מטלות בזוגות – התייחסות לחומר הקורס
בכתיבה משותפת:
- "מצאו משהו שדיבר אליכם מתוך התכנים שדיברנו עליהם בכל מפגש, ואיך הוא בא או יבוא לידי ביטוי בעבודתכם"

הקבוצה: הגדרות יסוד

נסו להגדיר מהי קבוצה:

- קבוצה מתקיימת כאשר שני אנשים או יותר מגדירים עצמם כחברים בה, וקיומה מוכר על ידי לפחות אדם אחד אחר (Brown, 1988) *
- קבוצה היא אוסף של פרטים בעלי קשרים זה עם זה, ההופכים אותם לתלויים זה בזה באורח משמעותי (Cartwright & Zander, 1968) *
- כדי שאוסף פרטים ייחשב לקבוצה, חייבת להיות אינטראקציה (Hare, 1976) *
- שני אנשים או יותר המצויים באינטראקציה זה עם זה, באופן כזה שכל אדם משפיע על זולתו ומושפע ממנו (Shaw, 1981) *

ההגדרה שאנו נעבוד עימה:

- "קבוצה היא מספר אנשים (שלושה ומעלה), שאופי ההתייחסות ביניהם מבחין אותם מכל האחרים. זו יישות שיכולה להיווצר באופן ספונטני או מתוכנן, כאשר נוצר אצל שלושה אנשים ויותר מרחב תפיסתי משותף, ייצוג פנימי הדדי, אליהם נלווים תלות הדדית, קשרים רגשיים ופעילות גומלין" (רוזנוסר ונתן)

- ★ **גבולות חיצוניים** (צבע העור או המבטא מסמנים מי בפנים ומי בחוץ)
- ★ **מכנים משותפים** (שפה, מקומות מפגש ממשיים וגם וירטואליים)
- ★ **היסטוריה** (ארועים מכוננים, משברים)
- ★ **תהליכים משותפים** (סוציאליזציה אל תוך הקבוצה; שלבים התפתחותיים)

האם הקבוצות הבאות הן אכן קבוצות?

- מורי בית הספר התיכון "דה שליט" ברחובות
- ערביי ישראל
- אנשים שרגישים לפניל-אלנין
- "בנק לאומי"
- כל אוהדי מכבי תל אביב שנמצאים כרגע במשחק
- כל הנוכחים בחדר זה כרגע
- קבוצות במקומות העבודה שלכם

קבוצות בהקשר הטיפולי-חינוכי-חברתי

למה חשוב לנו להבין קבוצות?

- ✦ אנחנו נולדים לתוך קבוצה: המשפחה
- ✦ כבר כתינוקות, אנו מודעים להשפעה ההדדית שיש לבני אדם האחד על השני (האם והחותנת)
- ✦ אפילו אם מישהו בקבוצה זו לא נמצא, הרי שהתפקיד קיים ואי-הנוכחות מהווה נוכחות בפני עצמה
- ✦ וגם כיום, למרות שהורינו ואחינו לא נמצאים כאן עכשיו, הרי שהייצוג שלהם מלווה אותנו באופן רציף
- ✦ לפיכך, מראשית ימינו אנו נמצאים, כיצורים חברתיים, בתוך קבוצות

קבוצות ממשיכות להשפיע במהלך כל חיינו:

ניקח כדוגמא את נושא האוכל:

- ☀ מי שאוכל עם עוד אדם אוכל ב – 35% יותר ממה שהיה אוכל, לו היה אוכל לבד
- ☀ מי שאוכל עם עוד שלושה, צריכת המזון שלו עולה ב – 75%
- ☀ מי שאוכל בקבוצה של שבעה או יותר, אוכל ב – 96% יותר

לכן, הקבוצה היא מדיום מתאים ביותר לטיפול, צמיחה והתפתחות אישית, וחינוך

הנחת היסוד הראשונה שלנו:

המגע של האדם עם זולתו הוא תמיד:

חברתי

אישי

הנחת היסוד הראשונה שלנו:

ולכן, בתוך קבוצה, נוכל ללמוד רבות על איך ש...

✱ הפרט מתקשר עם פרטים אחרים

✱ הפרט מתקשר עם הקבוצה כולה

✱ תתי קבוצות מתקשרות זו עם זו

**כמנחים, חשוב ללמוד להסתכל על כל אופני
התקשורת הללו**

הנחת היסוד השנייה שלנו:

☀️ לכל קבוצה יש, בנוסף לתוכן, גם תהליך – ולא משנה באיזה סוג של קבוצה מדובר

☀️ אנו נלמד בגישה פסיכודינמית – זו שאומרת שהתהליך הוא תוצר של כוחות נפשיים פנימיים, חלקם לא מודעים, של משתתפי הקבוצה - הנמצאים באיזושהי אינטראקציה אלו עם אלו, וברוב המקרים – מדובר באינטראקציה קונפליקטואלית.

פעמים רבות, נוכל להשתמש בקבוצה בתהליך, על מנת לחזק את התוכן

אילו קבוצות יכולות להתקיים בהקשר הטיפולי- חינוכי-חברתי?

☀ קבוצה קטנה (מספר משתתפים מצומצם בקבוצה טיפולית; עד 15 משתתפים בקבוצה דינמית לא-טיפולית)

☀ קבוצה בינונית (15-30 משתתפים)

☀ קבוצה גדולה (החל מ – 30 משתתפים)

אנו נבחר בגודל הנכון ביותר למשימת העבודה שלנו

סוגי קבוצות עבודה:

פתוחה / סגורה / רכבת

קבוצה טיפולית

קבוצת תמיכה

קבוצה משימתית

Psycho-informational, psycho-
educational

**אנו נבחר בפורמט הנכון ביותר למשימת
העבודה שלנו**

מהי החוויה של הפרט בקבוצה?

החברות בכל קבוצה היא מאיימת ומעוררת
קונפליקט עבור הפרט:

"אני לא מוכן
להשתייך לאף
מועדון שמוכן
לקבל אותי
לשורותיו"

למה מתעורר קונפליקט זה?

מצד אחד, אצל הפרט קיימת חרדה שהקבוצה "תאיין" אותו, דהיינו תבלע או תעלים אותו

מצד שני, רגשות ההתעלות שניתן לחוות בתוך קבוצה, והתועלות שנותנת ההשתייכות לה – גם הם מפתים

הן חרדות האיון, והן אשליות ההתעלות, גורמות להטשטשות הגבולות, ולהתנהגויות שלא בהכרח מאפיינות את הפרט

אם הדבר תורם למשימת העבודה שלנו:

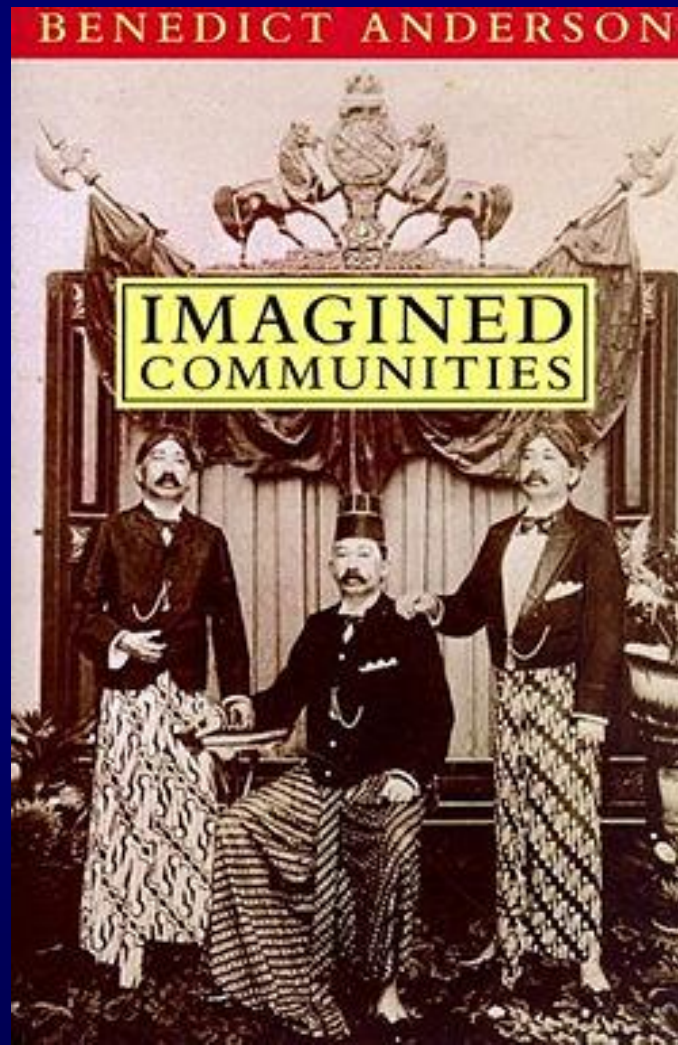

- ✱ חשוב לחקור הן את חרדות האיון, והן את אשליות ההתעלות
- ✱ הן עשויות לספק תובנות משמעותיות לפרט ולקבוצה

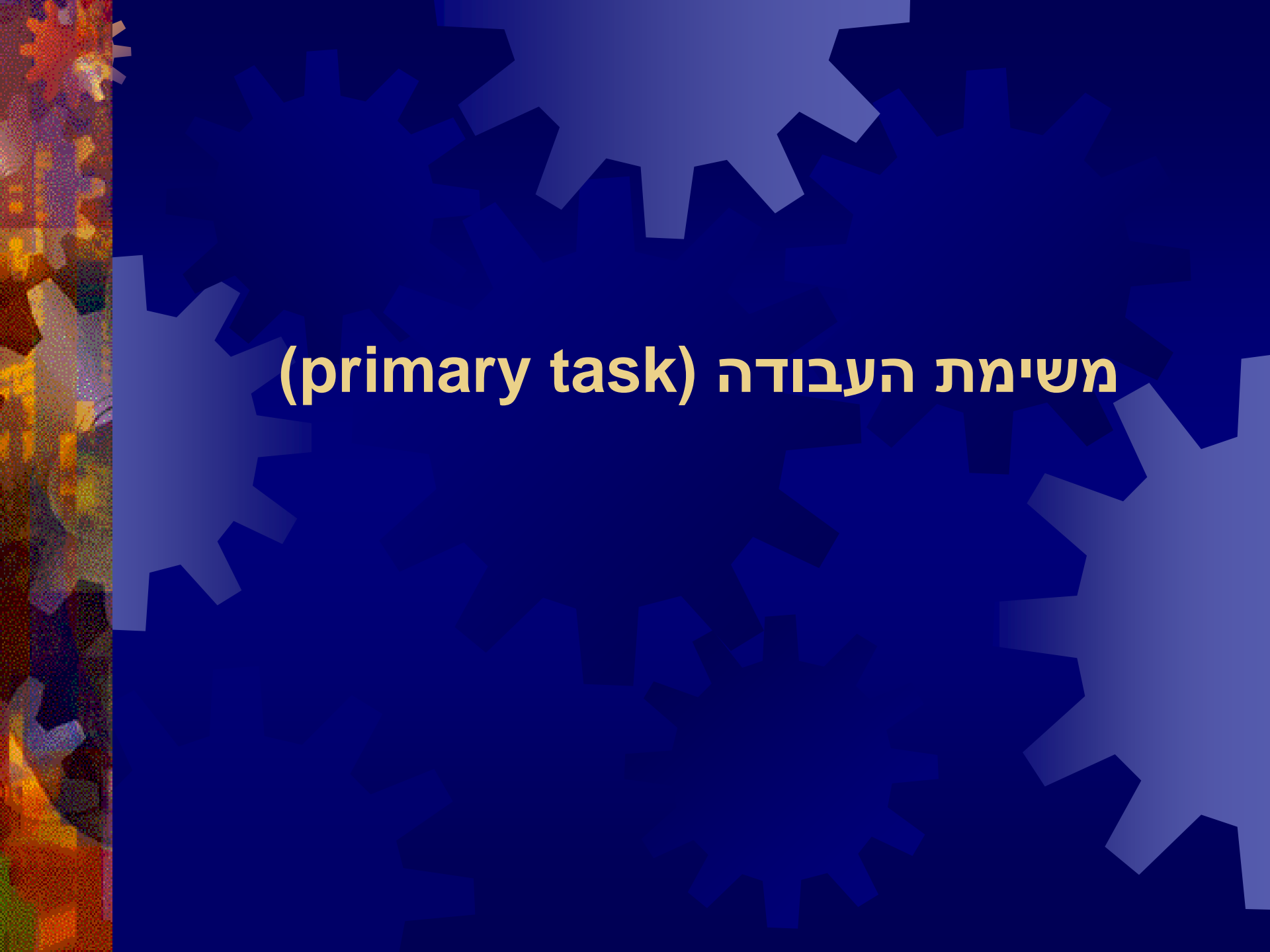
עדה, קהילה, מדינה: קבוצות גדולות

הקבוצה שלי: הקהילה המדומיינת

הקבוצה "האחרת":

- קבוצה אף פעם לא קיימת בתוך "ריק" *
- מול כל קבוצה, יש קבוצה שהיא ברת השוואה לה *
- אני יודע שאני "אתיופיה", "רוסיה", "אשכנזי", הרבה פעמים, רק כאשר מישהו שהוא לא מהקבוצה שלי אומר לי את זה *
- הקבוצה האחרת היא במקרים מסוימים "פח הזבל של ההשלכות" *
- חקר הדפוסים וההשלכות הללו הינו חשוב בעבודה הקבוצתית *

משימת העבודה (primary task)

מהי "משימת העבודה"?

זוהי המטלה שלשמה התכנסה הקבוצה; המטלה העיקרית שהיא צריכה לבצע כרגע

- מהי משימת העבודה שלנו בקורס?
- מהי משימת העבודה של קבוצות מהעולם שלכם? תנו דוגמאות

חשיבותה של משימת העבודה:

משימת העבודה חייבת להיות מוגדרת היטב,
ומוסכמת על מנחי הקבוצה, מזמיניה, וכל
המעורבים בהקמתה ובפעולה
בתחילת הקבוצה, יש להסבירה גם למשתתפים,
ולוודאי כי הבינו אותה והסכימו לה
זהו אחד המרכיבים החשובים ביותר בחוזה בין
המנחים לקבוצה

המנחה ומשימת העבודה:

במהלך עבודתו/ה עם הקבוצה, ובכל התערבות, על המנחה לשאול את עצמו האם הוא עובד בהתאם למשימת העבודה

המנחה חייב להשתמש במשימת העבודה כעוגן שעל פיו מתבצעת העבודה

אל לו למנחה למשוך את הקבוצה לעבר משימת עבודה הנוחה לו, במקום לזו האמיתית כמו כן, אל לו לתת לקבוצה לפתותו למשימת עבודה אחרת

- האם אתם מכירים קבוצות שאינן מתעסקות במשימת העבודה המקורית שלהן?
- האם אתם יכולים לומר בדיוק מתי סתתה הקבוצה ממשימת העבודה? ומדוע דווקא בנקודה זו?
- האם היה זה צורך כלשהו של המנחה? או שמא הקבוצה פיתתה אותה/ו?
- כיצד ניתן להחזיר קבוצה לעיסוק במשימת העבודה?